

ՀԱԱՀ ուսանողների վերաբերմունքը հեռավար ուսուցման նկատմամբ

Որակական հետազոտություն

Հետազոտությունը նախաձեռնել և
իրականացրել է ՀԱԱՀ ՈԳԱ կենտրոնը

www.anau.am

qualityassurance@anau.am

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության նկարագրություն.....	3
Հիմնական բացահայտումներ.	6

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔ

<p>ՆՊԱՏԱԿ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ուսումնասիրել ՀԱԱՀ ուսանողների՝ հեռավար ուսուցման նկատմամբ վերաբերմունքն ու ընկալումները ▪ Վերհանել կատեգորիաներ քանակական հետազոտության համար խնդրի հետագա առավել լայն և մասշտաբային ուսումնասիրության համար
<p>ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ուսումնասիրել ՀԱԱՀ ուսանողների՝ հեռավար ուսուցման փորձը առավելություններն ու սահմանափակումները ▪ Գնահատել նրանց վերաբերմունքը հեռավար ուսուցման որակի, բովանդակության, կազմակերպման նկատմամբ ▪ Վեր հանել խոչընդոտները, խնդիրները, որոնց ուսանողները բախվել են հեռավար ուսուցման ժամանակ ▪ Գնահատել ուսանողների կրթական կարիքները ▪ Գնահատել ՀԱԱՀ-ի նկատմամբ վերաբերմունքը և դրա հիմքում ընկած դրդապատճառները
<p>ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԸՆՏՐԱՆՔ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Որակական հետազոտություն. ֆոկուս-խմբային քննարկումներ ոչ ստանդարտացված հարցաթերթով*: ▪ Քննարկումները կազմակերպվել են առցանց՝ ZOOM հարթակի միջոցով ▪ Ընտրանքի ծավալ՝ 4 ֆոկուս-խմբային քննարկում: Կիրառվել է բազմաստիճան ընտրանք՝ հնարավորինս ապահովելու մասնակիցների՝ տարբեր չափանիշներով ընդգրկվածությունը ** <p>** Ընտրանքի կառուցվածքը մանրամասն ներկայացված է slide 5-ում:</p>
<p>ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ</p>	<p>14.06.20– 20.06.20</p>

• Ճոկուս խմբային քննարկումը հետազոտական մեթոդ է, որը մեկ սենյակում միավորում է 6-10 հոգի՝ քննարկելու հետազոտության առարկան և վերհանելու դրա նկատմամբ թիրախային լսարանի վերաբերմունքը: Քննարկումը վարում է հատուկ պատրաստված մասնագետը, որն ունի նախապես մշակված հարցերի ցանկ և դրանց շուրջ ծավալում է քննարկումը:

ԸՆՏՐԱՆՔԻ ԲԱՇԽՈՒՄ

- Ֆոկուս-խմբային քննարկման համար մասնակիցների հավաքագրումը կատարվել է ֆակուլտետների ղեկանների միջոցով՝ համաձայն հետևյալ չափանիշների՝
 - ✓ Սեռ՝ արական/իգական (50%/50%)
 - ✓ Տակուլտետ՝ ընդգրկվել են ՀԱԱՀ բոլոր 5 ֆակուլտետներից ուսանողներ: Ամենամեծ ֆակուլտետներից խմբերում ընդգրկվել են 2 ական մասնակից:
 - ✓ Բնակության վայր՝ Երևան/մարզ (70%/30%)
 - ✓ Կրթական մակարդակ՝ Բակալավր/մագիստրատուրա (50%/50%):
 - ✓ Կրթության կազմակերպման ձև՝ առկա/հեռակա (50%/50%) խմբային քննարկումները կազմակերպվել են առանձին-առանձին
 - ✓ Կուրս՝ ավարտական/ոչ ավարտական* (50%/50%) խմբային քննարկումները կազմակերպվել են առանձին-առանձին:

ՏԽ #	Կուրս	Կրթության կազմակերպման ձև	Կրթական մակարդակ	Բնակության վայր
1	Ավարտական	Առկա	Բակալավր/մագիստրատուրա	Երևան/մարզ
2	Ավարտական	Հեռակա	Բակալավր/մագիստրատուրա	Երևան/մարզ
3	Ոչ ավարտական	Առկա	Բակալավր/մագիստրատուրա	Երևան/մարզ
4	Ոչ ավարտական	Հեռակա	Բակալավր/մագիստրատուրա	Երևան/մարզ

* Հետազոտության մեջ ընդգրկված չեն եղել միայն առաջին կուրսերի ուսանողները

ՀԵՏԱԳՈՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄՆԵՐ

ՀԵՌԱՎԱՐ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ. ԴՐԱԿԱՆ ԿՈՂՄԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ

ԴՐԱԿԱՆ

ՄԵԶԲԵՐՈՒՄ

Կրթության որակն առանձնապես չի տուժել, եթե ցանկություն ունես սովորելու... Օնլայնի ժամանակ հնարավոր է լինում դասը մի փոքր երկար անել և ստանալ բոլոր հարցերի պատասխանները:

• ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ՄՈՏ ՀԵՌԱՎԱՐ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԴՐԱԿԱՆ ԿՈՂՄՆՈՐՈՇՈՒՄՆ ԱՌԱՎԵԼ ԳԵՐԱԿՇՌՈՂ Է, ՀԵՌԱՎԱՐԸ, ՈՐՊԵՍ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՁԵՎ, ՈՂՋՈՒՆՎՈՒՄ Է, ԵՎ ԿԱՐԵՎՈՐՎՈՒՄ Է ԴՐԱ ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԼԻՆԵԼՈՒ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՏԿԱՊԵՍ ՏԵՍԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ, ԴԱՍԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ:

- Որպես ուսուցումը հեռավար կազմակերպելու դրական կողմ նշվում են
 - **Ռեսուրսների խնայողությունը** (Ժամանակային, ֆինանսական ծախսեր): Այն շեշտադրվում է հատկապես՝
 - ✓ Մարզերում բնակվող ուսանողների կողմից
 - ✓ Աշխատող ուսանողների կողմից
 - ✓ Ընտանիք ունեցող ուսանողների կողմից
 - **Դասերին մասնակցության ցուցանիշի բարձրացումը** → ֆիզիկապես ներկա չգտնվելու հնարավորությունը հանգեցնում է բացակայությունների նվազեցմանը, դասերից ուշանալուց խուսափելուն հատկապես վերը նշված խմբերի համար:
 - Դասերի կազմակերպման **ժամային գրաֆիկների ճկունությունը** → երկուստեք հարմարվելու, բաց թողնված դասերը լրացնելու հնարավորությունը:
 - **Դասավանդման պրոցեսը կազմակերպելու առավել լայն հնարավորությունները** → սլայդշոուներ, նկարներ, տեսահոլովակներ ցուցադրելու հնարավորություններն առավել լայն են ի համեմատ լսարանային պայմանների, նյութերը էլ-փոստով ուղարկելու հնարավորությունները մեծ են:
 - !! **Ուշադրություն**. խոսքը գնում է առավելապես ոչ գործնական դասերի մասին:
 - **Դասախոս-ուսանող հարաբերությունների բարելավումը** → շփումները դարձել են առավել ինտենսիվ, դասախոսները հասանելի են տարածության և ժամանակի մեջ, ընդլայնվել են դասախոսներին ցանկացած ժամանակ հարցով դիմելու հնարավորությունները:
 - Ավարտական կուրսերի ուսանողների համար դիպլոմայինների/թեզերի **պաշտպանության ժամանակ հոգեբանական մթնոլորտը**՝ հարմարավետ, անկաշկանդ, լարվածությունից զերծ միջավայրի հնարավորությունը
 - !! **Ուսանողներին ամենաշատը գրավում է հոգեբանական հանգստության առկայությունը** → դասերին ժամանակին հասնելու, ներկա գտնվելու լարվածության բացակայությունը, առավոտյան հանգիստ քնելու հնարավորությունը:

ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ

- Որպես ուսուցումը հեռավար կազմակերպելու բացասական կողմ նշվում են՝
 - **Տեխնիկական խոչընդոտները** → խնդիրը հասկապես սուր է եղել առաջին մեկ ամսում՝
 - ✓ Թե ուսանողների, թե դասախոսների մի մասը **չեն ունեցել տեխնիկական հնարավորություններ** դասերին միանալու համար (ինտերնետ, համակարգիչ և այլն)
 - ✓ Ժամանակը **արդյունավետ կազմակերպելու հնարությունները** թույլ են արտահայտված եղել → ներկա/բացակա կատարելը, ծրագրերին չտիրապետելը, հանգեցրել է լրացուցիչ ժամանակի կորստի դասապրոցեսի հաշվին:
 - **Կրթական պրոցեսը լիարժեք կազմակերպելու հնարավորությունների բացակայությունը**, մասնավորապես՝
 - ✓ **Գործնական դասերի** կազմակերպում → հազվագյուտ դեպքերում խնդիրներ չեն ծագել դասախոսների անհատական մոտեցման շնորհիվ → որոշ դասախոսներ բացը լրացրել են տեսահոլովակներ ցուցադրելու միջոցով:
 - ✓ **Խմբային քննարկումների** կազմակերպում → դասի ժամանակ հարցուպատասխանի հնարավորությունները սահմանափակ են՝ պայմանավորված աղմուկը վերահսկելու հնարավորությունների բացակայությամբ:
 - ✓ **Սլայդշոունների միջոցով դասի** կազմակերպում → խնդիրը հասկապես նկատվել է տարեց դասախոսների մոտ:
 - ✓ **Գիտելիքների ստուգման մեխանիզմների բացակայությունը** → թեստերի, quiz-ների առկայությունը, որոնք կնվազեցնեն արտագրելու հնարավորությունները:
 - ✓ **Ուսանողի նկատմամբ վերահսկողության բացակայությունը** → ուսանողների՝ դասերից զերծ մնալու հնարավորությունները տեխնիկական խնդիրների պատճառաբանությամբ մեծ են, որոնք անվերահսկելի են դասախոսների կողմից → հնարավորություն կա արհեստական ներկայություն սպասելու և դասին չմասնակցելու, որոնց ստուգման մեխանիզմները դեռ բացակայում են:
 - **Հոգեբանական խոչընդոտները** → ուսանողական կյանքից զերծ մնալը, շփումների բացակայությունը, տանը սովորելիս կենտրոնանալու դժվարությունները, շեղող հանգամանքների առկայությունը, անորոշության զգացումը:

ՄԵԶԲԵՐՈՒՄ
 Ուսանողը կարող է տեսախցիկն անջատել, կարդալով քննություն ստանալ, ու դասախոսը վերահսկողություն չունի:
 Տանից ավարտելը հաճելի չէր...
 Դասախոս կար, էնքան հետաքրքիր էր դասը, բոլորս տեսախցիկները միացնում էինք: Իսկ դասախոս կար, տեսախցիկներն անջատում էինք, ոչ էլ լսում էինք...

ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Իրականացված

Ունիկալ պահանջումներ

“Wows”

- Մասնագիտական աշխատանքի երաշխիքներ – ավարտելուց հետո աշխատանքով ապահովված լինելու հնարավորություն, բավարար պրակտիկ գիտելիքներ և հմտություններ ունենալու հնարավորություն

- Գրականության թվայնացում – հասանելիության բարձրացում

- Տեխնոլոգիապես զինված բուհ ունենալու հնարավորություն

Ցանկալի

Տարբերակող բնութագրիչներ, որոնք կարևոր են դառնում պարտադիր պահանջումների բավարարումից հետո

- Լսարանային պայմաններ – թարմ գույք, տեխնիկապես հագեցված լսարաններ, մաքրություն/հիգիենա

- Բուհի միջազգային համագործակցություն – փոխանակման ծրագրեր, ուսանողների միջազգային շարժունության հնարավորություններ

- Կրթության օպտիմալ կազմակերպում – առարկայական պլաններ, դասավանդվող առարկաների համապատասխանություն մասնագիտացումներին, կրթության տևողություն,

- Մասնագիտական գրականության հասանելիություն հայերեն լեզվով:

- Ինֆրաստրուկտուրաների զարգացվածություն – օր. հենաշարժական խնդիրներ ունեցողների համար կրթության հասանելիության բարձրացում:

- Դասավանդման մեթոդներ – ժամանակակից մեթոդների կիրառություն, դասախոսությունների օնլայն հասանելիություն:

- Մասնագիտական միջոցառումների կազմակերպում – կոնֆերանսներ, գիտաժողովներ, գործատուների հետ workshop-եր:

- ԲՈՒՀԻ անձնակազմի վերաբերմունք – բարեհամբուրություն, տեղեկատվության օպերատիվ տարածում

- Զեղչային համակարգի կիրառում – բարձր առաջադիմություն ունեցող ուսանողների համար:

Պարտադիր

Ռացիոնալ

Բազային պահանջումներ-առանցքային պահանջներ կրթության նկատմամբ

- Դասավանդող անձնակազմ – գիտելիքներ, փորձը պրակտիկ դաշտում

- Արդիականություն – մասնագիտությունների, առարկաների, մատուցվող նյութերի, գրականության շարունակական թարմացում ժամանակակից գիտության զարգացմանը համահունչ

- Գործնական գիտելիքներ – գործնական հմտությունների զարգացում, համագործակցություն մասնավոր ընկերությունների հետ
- Գործնական դասերի գերակշռում տեսական առարկաների նկատմամբ
- Լաբորատորիաների հագեցվածություն և ժամանակակից պահանջների հետ համապատասխանություն

ՀԱԱՀ-Ը ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ԱԶՔԵՐՈՎ

ԱՌԱՎԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- **ԲՈՒՀի մասնագիտական ուղղվածությունը** → մենաշնորհային մասնագիտությունները, որոնք պատրաստում է միայն բուհը;
- **Արտաքին կապերի զարգացվածությունը** → փոխանակման ծրագրերի (օր, էրազմուսի ծրագրին մասնակցելու) հնարավորությունները, փորձի փոխանակման հնարավորությունները;
- **Դասախոսական անձնակազմը և կրթության մակարդակը** → գիտելիք ձեռքբերելու ընձեռնված հնարավորությունները;
- **ATC ազդեցիկնես և EVN ծրագրերով սովորելու հնարավորությունը;**
- **Ընդունելության կարգը** → քննություններով ընդունվելը, անվճար տեղերի հնարավորությունները;
- **Օնլայն կրթության կազմակերպումը** → շնորհիվ moodle հարթակի հեռավար կրթության արագ ինտեգրման հնարավորությունները:

ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- **Նյութատեխնիկական բազան** → լաբորանտների և լաբորատորիաների հագեցվածությունը, ժամանակակից տեխնոլոգիաների պակասը;
- **Պրակտիկ դասերի կազմակերպման հնարավորությունները** → *համարվում է մասնակի լուծված;*
- **Խստության բացակայությունը** → հանգեցնում է կրթության նկատմամբ անլուրջ մոտեցման ուսանողների մոտ;
- **Գիտելիքի արդիականությունը** → Ժամանակին համահունչ գիտելիքների, առարկաների թարմացումների բացակայությունը;
- **Բուհի իմիջը արտաքին շահակիցների շրջանում** → ընկալվում է ցածր մրցակից բուհերի նկատմամբ, կրթության որակի նկատմամբ առկա է վստահության բացակայություն:

ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Նպաստել ԲՈՒՀի իմիջի բարելավմանը հետևյալ հնարավորությունների միջոցով՝
 - ✓ Փոխանակման ծրագրերի միջոցով տրամադրվող գիտելիքի արդիականացում;
 - ✓ Մասնագիտացումների ժամանակակից, ունիկալ, մրցունակ լինելու շեշտադրում;
 - ✓ ԲՈՒՀ ընդունվելու և սովորելու հնարավորությունների բարդացում (վարձավճարներ, ընդունելության կարգ, քննությունների նկատմամբ պահանջներ և այլն)՝ հանգեցնելով ուսանողների կրթական մակարդակի բարձրացման:

ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

- **Վարձավճարների ցածր լինելը** → թերահավատություն է առաջացնում մատուցվող կրթության որակի նկատմամբ;
- **Դասախոսական անձնակազմը բարձր տարիքային շեմը** → թերահավատություն է առաջացնում մատուցվող գիտելիքի արդիականության նկատմամբ;
- **Բուհի իմիջը** → նվազեցնում է ապագա ուսանողների հետաքրքրությունը բուհ ընդունվելու նկատմամբ:

ԱՌԿԱ ԻՐԱՎԻՃԱԿ

- Կրթական պրոցեսը լիարժեք կազմակերպելու հնարավորությունների բացակայությունն հեռավար եղանակով → հիմնականում կապվում է դասախոսների ոչ լիարժեք պատրաստվածության հետ:
- Գիտելիքների ստուգման մեխանիզմների բացակայություն → քննությունները կազմակերպելու հնարավորությունների բացակայություն:
- Հեռավար ուսուցումը, որպես կրթության կազմակերպման հետագա անքակտելի մաս կարևորվում է, հատկապես տեսական առարկաների դասավանդման դեպքում:
- Գործնական դասերի անցկացումը հեռավար եղանակով դիտվում է ոչ նպատակահարմար → Գերակշռող դեպքերում գործնական դասերը չեն անցկացվել և դրանց հետագա կազմակերպումը դեռևս անորոշ է ուսանողների համար:

ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

- Վերապատրաստումներ իրականացնել բուհի դասախոսական անձնակազմի հետ հետևյալ հնարավորությունների զարգացման նպատակով.
 - ✓ Համակարգչային գրագիտություն – Microsoft office, մասնավորապես Word, PPT ծրագրերով աշխատելու, պայդ շտուներ կազմակերպելու հնարավորություններ: ZOOM ծրագրից օգտվելու հնարավորություններ՝ խմբային աշխատանքներ կատարելու, դասը տարբեր գործիքների կիրառությամբ վարելու հնարավորություններ:
 - ✓ Մշակել և ներդնել հեռավար եղանակով գիտելիքների ստուգման մեխանիզմներ (թեստեր, Quiz-ներ)՝ հաշվի առնելով առարկաների առանձնահատկությունները:
 - ✓ Դիտարկել և ներդնել հեռավար կրթությունը որպես բուհում կրթության կազմակերպման կարևոր ռազմավարական ուղղություն, հատկապես տեսական առարկաների դասավանդման համար: Այն հնարավորություն կտա ընդլայնել բուհում ուսանել ցանկացողների աշխարհագրական, տարիքային կազմը:
 - ✓ Մշակել և ներդնել գործնական դասերը կազմակերպելու մեխանիզմներ՝ հաշվի առնելով COVID19-ով պայմանավորված անհրաժեշտ անվտանգության միջոցառումները:
 - ✓ Ուսումնասիրել և տեղայնացնել միջազգային ու տեղական բուհերի՝ հեռավար եղանակով կազմակերպված գործնական դասերի հաջողված փորձերը: